

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВА

ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:
СИНЕРГІЯ ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Матеріали науково-практичної конференції

21-22 червня 2019 року

Харків
«Друкарня Мадрид»
2019

УДК 008(062.552)
Т65

Редакційна колегія:

Л.Г.Омельченко — директор Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України;

О.Г.Бугайченко — завідувач відділу інноваційних культурних проєктів та міжнародного співробітництва Обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва;

Н.М.Роман — кандидат педагогічних наук, доцент Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди, член Національної спілки музикантів України

Традиційна культура в умовах глобалізації: синергія традиції та інновації. Матеріали науково-практичної конференції (21-22 червня 2019 року). – Харків : Друкарня Мадрид, 2019. – 398 с.

ISBN 978-617-7845-00-2

До збірки увійшли тези та доповіді, в яких науково обґрунтовуються напрями відтворення й розвитку традиційної культури в умовах глобалізації, висвітлюються проблемні аспекти і концептуальні засади поєднання традиції та інновації в сучасному культурному полі. Висновки та результати досліджень, представлені провідними вченими, педагогами й мистецтвознавцями в ході роботи науково-практичної конференції «Традиційна культура в умовах глобалізації: синергія традиції та інновації», яка відбулася 21-22 червня 2019 року в м. Харкові, підкреслюють можливості успішного подолання кризи національної ідентичності на фоні збереження мультикультуралізму й толерантності, модернізуючи їх за допомогою використання сучасних інноваційних засобів.

У конференції взяли участь науковці з різних областей України, а також із Білорусі, Молдови та Китаю. На прикладі української культури та культурному досвіді інших країн, у ході наукової дискусії визначено локальні напрями та стилі, накреслено шляхи збереження традиційної культури в умовах полікультурного суспільства, активізації міграційних процесів та розширення культурно-інформаційного простору. Дослідниками доведено, що модернізація сучасного життя може комфортно співіснувати зі збереженням тотожності й автентичності, демонструючи тим самим синергію традиції та інновації.

Для широкого кола науковців, практиків, а також усіх тих, хто цікавиться питаннями дослідження традиційної культури, її модернізацією, синергією традиції та інновації в українській та світовій культурі в умовах глобалізації.

УДК 008(062.552)

© Обласний організаційно-методичний
центр культури і мистецтва, 2019
© «Друкарня Мадрид», 2019

ISBN 978-617-7845-00-2

Н. Л. Акімова,
народний майстер, методист
Центру дитячої та юнацької творчості №1
Харківської міської ради,
член Національної спілки майстрів
народного мистецтва України

ШЛЯХИ ПОЄДНАННЯ ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ У ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ СУЧАСНИХ ЗРАЗКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА з досвіду роботи

У які б часи становлення, відродження чи розквіту держави ми би не жили, важливу роль та відповідальність перед суспільством у вихованні людини несе родина. Особливу увагу українці приділяють вихованню дітей та наданню їм гідної освіти. Виховання базувалося на любові, гідності та честі, повазі до власної думки, власного рішення, працелюбстві. Моє твердження базується на досвіді багаторічної роботи вчителем початкових класів та трудового навчання. Усвідомлення виховання дитини у гідності та повазі до особистості було розпочато ще в дитячі роки, коли разом із батьками, починаючи з 1976 р., ми вирушали в автомобільні подорожі. Нам довелося відвідати першим Крим, Білорусь, країни Балтії, Карелію, міста за польярним колом: Мурманськ, Архангельськ, Ломоносов. Залишилися в моїй пам'яті екскурсії містами «Золотої кільця» Росії, Ленінград, острів Кіжи, Соловецький архіпелаг, Молдова.

Особливе враження на мене справили міста і села західної України. Від спілкування з місцевим населенням, відвідувань музеїв та виставок у мене захоплювало подих. Я дізнавалася про справжню історію життя людей не з книжок, у яких завдяки комуністичному режиму правди не було, а з розповідей людей, яких ми зустрічали під час мандрівок. Звісно, багато речей викликало безліч запитань. Чому такі розбіжності з офіційними даними та розповідями людей? Із часом, а минуло майже 30 років, все потихеньку ставало на свої місця.

Тож від традиції до інновації. Я з власного досвіду можу стверджувати, що завдяки моїй родині, яка своєчасно надала мені можливість познайомитися з культурою та традиціями різних народів, які мешкали на теренах колишнього СРСР, від вміння спостерігати за природою та захоплюватись її красою, шанувати важку працю інших

М. О. Марченко	
НОВІ ТА ТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ З УКРАЇНСЬКОЮ БАРОКОВОЮ МУЗИКОЮ.	183
О. О. Матвеева	
СИНЕРГІЯ КВАЛІМЕТРІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ У ВИЗНАЧЕННІ ЯКОСТІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	185
Е. А. Медведева	
ТРАНСФОРМАЦИЯ АВТОРСКОЙ КОНЦЕПЦИИ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ	187
Л. Ю. Мельничук	
ТЕАТРАЛЬНІ ХУДОЖНИКИ ХАРКОВА В ДОСЛІДЖЕННЯХ СУЧАСНИХ МИСТЕЦТВОЗНАВЦІВ.	190
Е. А. Мирзоян	
ВОКАЛЬНОЕ ОПЕРНОЕ ИСКУССТВО И. КОЗЛОВСКОГО В КОНТЕКСТЕ ПРАВОСЛАВНЫХ ХОРОВЫХ ТРАДИЦИЙ.	195
О. А. Мкртчян, В. В. Бірюкова	
ВИХОВАННЯ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ ЧЕРЕЗ ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ.	199
Н. В. Мусієнко	
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ТРАДИЦІЙНОГО ДЕКОРАТИВНО- ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ НА ЗАНЯТТЯХ ГУРТКА ОРІГАМІ.	201
В. В. Осипенко, О. А. Шишкіна	
УКРАЇНСЬКЕ ТРАДИЦІЙНЕ МИСТЕЦТВО СПІВУ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ ЗАСАД ТВОРЧОСТІ ВОКАЛЬНОГО ТРІО «ОБЕРЕГИ».	203
М. М. Палій	
УКРАЇНСЬКИЙ ФОЛЬКЛОР У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МЕТОДИК МУЗИЧНО-РИТМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДО 3-Х РОКІВ	208
О. В. Панаєтова	
ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ТА НАУКОВОГО ДОРОБКУ М. Ф. СУМЦОВА У ЗБЕРЕЖЕННІ ЕТНОГРАФІЧНОЇ СПАДЩИНИ СЛОБОЖАНЩИНИ . .	211
О. М. Пантелей	
НОВІ ПІДХОДИ ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ СЛОБОЖАНСЬКОГО КРАЮ з досвіду роботи відділу етнографії Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова	214

А. В. Панченко	
ВІДОБРАЖЕННЯ КУЛЬТУРНИХ ТРАДИЦІЙ СЛОБОЖАНЩИНИ У ЕКСПОЗИЦІЙНІЙ, ВИСТАВКОВІЙ ТА ОСВІТНІЙ РОБОТІ МУЗЕЇВ ХАРКІВЩИНИ.	217
Н. В. Педан	
СЕРЕДОВИЩНИЙ МУЗЕЙ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.	228
Т. В. Педан	
ПАРТИЦИПАЦІЯ ЯК СПОСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ВІДВІДУВАЧІВ ВИСТАВКОВИХ ПРОЄКТІВ	234
К. О. Плахотна	
ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ .	241
Н. А. Плотнік	
ВПЛИВ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ КЕРІВНИКІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	243
Т. В. Потапчук	
ДИТЯЧИЙ МУЗИЧНИЙ ФОЛЬКЛОР У РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ. .	248
М. М. Роман	
ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ТЕАТРАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ХАРКОВА	250
Н. М. Роман	
ПОЄДНАННЯ ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ТВОРЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В. ЄМЦЯ	261
В. С. Романовський	
БУДИНОК ГРИГОРІЯ ТОМИЦЬКОГО В ХАРКОВІ – ПАМ'ЯТКА УКРАЇНСЬКОГО АРХІТЕКТУРНОГО МОДЕРНУ (1913–1914 РР.)	266
Ж. П. Румко	
ДІЯЛЬНІСТЬ ОБЛАСНИХ ЦЕНТРІВ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНИ ЯК ОСНОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА МАСШТАБУВАННЯ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ В ЧАСИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА «КЛІПОВОГО МИСЛЕННЯ»	279
В. Г. Рябчинский	
НАЦИОНАЛЬНЫЕ КУЛЬТУРНЫЕ ПОЛИТИКИ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИИ	284

Ми знаємо, що партесні твори нотувалися відповідно до традицій квітської квадратної нотації (що досить подібна до сучасної та все ж має деякі відмінності), співалися за поголосниками (без партитурного викладу), де були відсутні тактові риси, але наявний тактовий розмір. Традиційним у підході до роботи з партесами є нівелювання даних аспектів фіксації музичного матеріалу, робота з редакторською версією: за партитурою.

У межах проекту «Лабораторія української барокової музики» ми вирішили реалізувати новий, на нашу думку, історично виправданий підхід – здійснити роботу над партесним твором та підготувати його до запису за поголосниками і без тактових рисок. Робота була проведена на базі проектного ансамблю (8 професійних співаків – хорових диригентів, що до даного моменту не співали разом; 10 репетиційних годин) над нещодавно розшифрованим і неопублікованим твором, із яким виконавці не були знайомі (анонімний концерт із квітської колекції «Бисть брань на небеси»). В процесі такої роботи ми зробили наступні висновки:

1. Виконавці достатньо адаптуються за 2-3 репетиції до такого роду взаємодії але відчувають дискомфорт протягом усього репетиційного процесу.

2. Не дивлячись на факт наявності метричного розміру, виконавці втрачають зв'язок із сильними долями такту, починають вибудовувати матеріал спираючись на вербальний текст. Однак, в багатьох епізодах втрата зв'язку з сильними долями проявляється через бажання акцентувати всі довжини, та акцентування відкритих головних букв, крупних довжин, високих нот.

3. Найбільшим викликом стали інтонаційний та тембральний ансамбль.

4. Робота за поголосниками детермінувала створення художньої версії всього твору кожним виконавцем, що привело до інвенційного та цікавого художнього результату.

О. О. Матвєєва,
доктор педагогічних наук, професор
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

СИНЕРГІЯ КВАЛІМЕТРІЇ ТА ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ У ВИЗНАЧЕННІ ЯКОСТІ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

Якість мистецької освіти є актуальною проблемою українського суспільства і держави. Для її вирішення, на нашу думку, необхідним є застосування освітньої кваліметрії та педагогічної діагностики.

Виникненню квалітології – науки, що досліджує якість об'єктів і процесів, створюваних людиною й застосовуваних у суспільній практиці сприяв розвиток економічної сфери. А. Субетто визначає три основні компоненти квалітології, що мають самостійне значення:

- ♦ теорію якості – політеоретичний підкомплекс квалітології, що досліджує закони, закономірності і принципи формування та реалізації якості об'єктів і процесів;
- ♦ кваліметрію – політеоретичний підкомплекс, що досліджує закони, принципи й методологію оцінки (вимірювання) якості;
- ♦ теорію управління якістю – політеоретичний підкомплекс, що досліджує закони, принципи, механізми, системи, методологію і технологію управління якістю продуктів праці і виробничою діяльністю [2, с. 347].

Зазначимо, що кваліметричні процедури є невід'ємною складовою педагогічної діагностики, оскільки кількісно оцінюють якість освітніх процесів та об'єктів. Визначимо основні характеристики кваліметрії в освіті.

Термін «кваліметрія» (лат. «квалі» – якість; др. гр. «метрія» – вимірювати) застосовується до наукової дисципліни, що вивчає проблематику й методологію комплексної кількісної оцінки (зазвичай, з застосуванням математичних методів) якості об'єктів різної природи (предметів і процесів, природних і штучних, матеріальних й ідеальних, живих і неживих, продуктів праці й продуктів природи).

Засновниками кваліметрії як наукової галузі були Г. Азгальдов, А. Глічев, Ю. Кураченко, В. Панов, М. Фьодоров, Д. Шпекторов [1, с. 12].

Із кінця ХХ ст. найбільш повним і практикоспрямованим підходом до оцінювання якості діяльності освітніх систем, стає освітня кваліметрія, що є самостійним напрямом педагогічної науки. Освітня кваліметрія передбачає застосування методів кваліметрії до комплексної оцінки психолого-педагогічних й дидактичних об'єктів. Її основи закладені в дослідженнях Г. Азгальдова, І. Ітельсона, М. Поташника, Н. Селєзньової, А. Субетто.

Методологічна значущість кваліметрії освіти полягає в принциповій можливості виявляти якість об'єктів освітніх систем, нематеріальних за своєю природою, одним кількісним показником, незважаючи на множинність його різних властивостей і ознак. У межах освітньої кваліметрії процедура оцінювання складається з двох етапів: вимірювання властивостей об'єкта й оцінювання обмірюваних властивостей. Основними категоріями наукового апарату освітньої кваліметрії є: експертиза, кваліметричний моніторинг, контрольно-оцінні заходи, оцінка якості навченості, єдиний державний іспит, освітня статистика, педагогічний аналіз, педагогічна інтерпретація результатів контрольних заходів тощо.

Якість освіти майбутніх учителів музичного мистецтва виявляється у сформованості комплексу компетентностей, що задані метою музично-педагогічної освіти й визначені в нормативних документах (аспект властивості). Комплекс компетентностей є єдністю інтегрованих знань, умінь, цінностей, якостей особистості (аспект зовнішньо-внутрішньої обумовленості якості). Компетенції майбутнього фахівця певним чином структуровані, динамічні, підлягають змінам і розвитку (аспект структурності, ієрархічності та динамічності). Якість освіти випускника забезпечується якістю освітньої системи (освітнього процесу), тобто рівень сформованості компетентностей майбутнього вчителя музичного мистецтва визначається якістю процесів їхнього формування й розвитку (аспект відбиття якості процесів у якості результатів).

Отже, якість мистецької освіти є соціально обумовленою системою, що регламентована нормативно-законодавчими актами й соціальними замовниками та спрямована на задоволення запитів майбутніх учителів музичного мистецтва, споживачів, роботодавців і суспільства в цілому, що й визначає послідовне й ефективне формування компетентностей випускників. Для визначення сформованості компетентностей випускника необхідним є застосування інструментарію педагогічного діагностування та освітньої кваліметрії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азгальдов Г.Г. Теория и практика оценки качества товаров (основы кваліметрії). – М.: Экономика. 1982. – 256 с.
2. Субетто А.И. Квалитативизм: философия и теория качества, квалитология, качество жизни, качество человека и качество образования. – СПб. – Кострома : КГУ им. Н.А. Некрасова, 2009. – 726 с.

Е. А. Медведєва,
кандидат педагогических наук,
доцент кафедры философии,
культурологии и информационной деятельности
Восточноукраинского национального
университета им. В.И. Даля
г. Северодонецк, Луганская область

ТРАНСФОРМАЦИЯ АВТОРСКОЙ КОНЦЕПЦИИ ИНФОРМАЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ

Сегодня Украина переживает период адаптации к новым социально-культурным условиям, одним из которых выступает формирование информационного общества, общества знаний, информационной культуры. Повсеместный переход к унифицированным информационным технологиям, сближает различные сферы человеческой деятельности между собой, а также обуславливает соответствующую информационную подготовку в системе образования. На это ориентирована и межправительственная программа ЮНЕСКО «Информация для всех». Значительное место в ней уделяется проблемам информационной и медиа-грамотности на протяжении всей жизни человека. Под информационной грамотностью понимают: осознание важности доступа к информации, ее оценки и этичности использования. Медийную грамотность рассматривают как способность понимать функции медиа, оценивать качество выполнения этих функций и способность рационального взаимодействия с этими медиа для самовыражения [5].

Отечественная подготовка в сфере формирования информационных знаний у различных групп пользователей имеет свою историю, начало которой положено в советский период. По основным показателям она вполне отвечала вызовам своего времени. К примеру, в высших учебных заведениях с 1974 г. в качестве обязательной для всех была введена программа «Основы информатики, библиотекведения и библиографии». После 1991 г., когда украинские вузы получили относительную автономию, подавляющее большинство из них от этой программы отказались. Автором данной публикации была разработана учебная программа по новой на тот момент дисциплине «Основы информационной культуры» [3]. Она была представлена и одобрена Министерством образования и науки Украины